

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 11 Şubat 2015

Dünya Ekonomisi Borç İçinde

Geçtiğimiz hafta boyunca Merkez Bankası'nın faiz politikasına yönelik eleştiriler Türkiye'nin ciddi anlamda güven kaybına neden olmuş ve TL'nin ABD doları karşısında hızla değer yitirmesine yol açmıştı. Türkiye'nin "yerel" kırılmalıklarından ve istikrarsız yapısından kaynaklanan bu gelişime bir de ABD'de Ocak ayı istihdam verisinin "beklentilerin" üzerinde gelmesi eklenince doların fiyatı tüm dünya ekonomilerinde yükseldi; Türkiye'de de TL/\$ kuru 2.50'ye yaklaştı.

ABD'de Ocak ayında yeni yaratılan istihdamın 257 bin kişi düzeyinde olduğu haberi tüm dünyada finans piyasalarını kaygılandırdı. Zira, ABD'de istihdam artışının güçlü olması durumunda FED'in artık "sabretmeyi" bir kenara bırakarak "faiz artırımına başlayacağı" ve böylelikle, küresel piyasalarda ucuz para, düşük faiz döneminin geride kalacağı endişesi yaygınlaşmaktaydı. Veriler Ocak ayında ABD'de işsizlik oranının değişmediğini (yüzde 5.7), ancak yeni istihdam artışlarının daha çok yarı zamanlı ve çoğunlukla hizmetler sektörlerinde söz konusu olduğunu vurguluyor ABD'de yeni istihdamın inşaat sektöründe sadece 39 bin, imalat sanayi sektörlerinde ise 22 bin dolayında kaldığı gözlenmektedir.

ABD Ocak ayı saatlik ortalama ücretlerinde ise "12 cent'lik" küçük çaplı bir yükselme söz konusu. Ancak son üç aylık ortalamalara bakıldığında ücretlerdeki artışın sadece yüzde 2 düzeyinde kaldığı; bu rakamın da hem ABD toplam milli gelir artışının, hem de geçen seneki eş dönemdeki ücret artışlarının (yüzde 2.2) gerisinde olduğu gözlenmektedir. Ücret artışlarında gözlenen belirgin yavaşlama, ABD ekonomisinin uzun önemde cılız düzeyde sürdürülen canlanmasının önündeki en büyük engel.

Bu şartlar altında dünya ekonomisini canlı tutan en önemli olgu olarak geriye sadece "borçlanma" yetisi kalıyor. McKinsey Enstitüsü tarafından yayınlanan veriler dünya ekonomisinde küresel krizden bu yana toplam borçlanmanın 57 trilyon dolar olduğunu, bu rakamın ise dünya milli gelirler toplamına eşit olduğunu vurguluyor. Dünya toplam borçları 199 trilyon dolara ulaşmış durumda; bu rakam dünya toplam milli gelirinin yüzde 286'sı. Oysa küresel kriz öncesinde, dünya borçlar toplamı, milli gelirler toplamının yüzde 269'ı düzeyinde idi. Tüm dünyada dış borçlar, milli gelir üretiminden daha hızlı artmakta. Aşağıdaki tablo borçlanıcılar ayırımında dünya borç dinamiklerini özetliyor.

	2000	2007	2014
Hanehalkları	19	33	40
Şirketler	26	38	56
Devletler	22	33	58
Finansal Kesim	20	37	45

Kaynak: McKinsey Global Institute, *Debt and (not much)deleveraging*, 2015.

2000'den başlayarak 2014'e değin hane halklarının borçları 21 trilyon, finans dışı şirketlerin 30 trilyon, devletlerin 36 trilyon, finansal şirketlerin (bankalar) 25 trilyon dolar artmış durumda.

McKinsey Enstitüsü'nün verileri, milli gelire oran olarak dünyanın en borçlu ekonomisinin Japonya olduğunu (yüzde 400), bunu İrlanda (yüzde 390), Singapur (Yüzde 382) ve Portekiz'in (yüzde 358) izlemekte olduğunu gösteriyor. Türkiye'nin de borç oranının yüzde 100'ü aşan ülkeler liginde olduğunu belirtelim. Bu kırılgan yapısıyla Türkiye, sürdürmekte olduğu faiz polemikleriyle uluslararası piyasalara hiç de "güven" vermiyor.